

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

24. števí.

V Ljubljani, dne 21. decembra 1895.

V. leto.

Vabilo za naročbo.

Kakor minolih pet let, bode tudi bodoče leto naš list zagovarjal slovensko narodnost proti vsem njenim protivnikom in slovenski narod poučeval o političnih stvareh. Tak pouk je potreben v vsaki ustavni državi, da vedó volilci ob volitvah braniti svoje koristi, in da vedó, kako izpolnjujejo po njih voljeni poslanci svoje dolžnosti. Naš list je popolnoma neodvisen in baš tak list je potreben v sedanji dóbi, ko se hoče od visoke cerkvene strani pritiskati na javno mnenje in to v takem smislu, kakor gotovo ni našemu narodu v korist.

Veliko nasprotnikov ima „Rodoljub“, kar najbolje dokazuje, da ima nekaj vpliva. Drugače bi ga pristaši naše katoliške stranke tako ne preganjali in s cerkvene lece mu ne napovedovali boja. Naš list brani resnico, in to je pa nekaterim gospodom zoperno, posebno, ker smo pokazali nekajkrat v pravi luči, kakšno je „katoliško“ prepričanje naše katoliško ljudske stranke, ki se na Dunaju brati z židovskimi liberalci.

Posebno v sedanjem času, ko nekaternikom narodna ideja že mrzí in jo smatrajo le za postransko stvar, je potreben list, ki zagovarja slovensko narodnost. Naš narodni duh ne sme otrpneti že sedaj, ko se imamo boriti še za toliko stvari v narodnem oziru. Če so se na Kranjskem poslednjih deset let razmere nekoliko zboljšale, morajo se pa Slovenci na Štajerskem, Koroškem in Primorskem boriti še za najpotrebnejše šole. Za nas bi bilo jako škodljivo, ko bi sedaj mlačni postali za narodno stvar, ko se Nemci vedno bolj postavljajo na narodno stališče.

Naš list se je vedno poganjal tudi za koristi **kmeta** in to bode storil tudi v bodoče. Kmet je bil dolgo let steber slovenski narodnosti, pa ga je zadnji čas ulovila naša katoliška stranka v svoje mreže. Ko pa bodo kmetje spoznali, kaki prijatelji kmetskega stanu so v naši katoliški stranki, pa se bodo zopet oklenili narodne stranke. Narodni stranki je bil vedno blagor kmeta pri srcu in ji bode tudi zanaprej.

Kakor v minulemu letu, bodemo se tudi v prihodnje potegovali za pravice **obrtnikov**. Obrtniki po mestih pripadajo največ k narodni stranki. Zlasti v Ljubljani so stali na narodni strani, ko je pri drugih stanovih še prevladovala nemškutarija. Zagovarjal bode naš list vse, kar more utrditi obstanek obrtnega stanu ali pa pospešiti njegov napredek.

Delavski stan dobiva tudi v javnosti vedno večjo važnost. S tem mora računati tudi naš list in narodna stranka. Minulo leto zagovarjali smo pravice delavcev, zlasti se potegovali, da se jim priznajo politične pravice. V novem letu bodemo se tudi ozirali na koristi slovenskih delavcev.

Vodilo našemu listu bode potegovati se **sploh za duševni in gmotni napredek vseh slojev našega naroda**. Delali ne bodemo razlike mej stanovi. Da pa bode mogel naš list zadoščati svoji nalogi, **potrebno mu je pa gmotne podpore**. Zato se obračamo do svojih **naročnikov, da nam ostanejo zvesti tudi v novem letu in nam še novih naročnikov pridobé**. Razširjajo naj naš list, da ga ljudje bolje spoznajo.

Cena listu ostane **dosedanja, namreč 70 kr. za celo leto**, tudi oblika se mu ne spremeni. Skrbeli pa bodemo po možnosti za raznovrstno gradivo svojim čitateljem v pouk in zabavo. Obračali bodemo seveda posebno pozornost slovenskim in slovanskim stvarjem, poročali pa bodemo tudi o važnejših dogodkih na svetu sploh.

Svojim čitateljem, naročnikom in sotrudnikom pa voščimo vesele božične praznike in srečno novo leto!

Uredništvo in upravništvo „Rodoljubovo“.

Grof Edvard Taaffe †

Dne 29. novembra je na svoji graščini v Nalžovu na Češkem umrl dolgoletni ministerski predsednik Edvard grof Taaffe. Pokojnik je najdalje vladal izmej vseh ministerskih predsednikov v Avstriji, kar smo jih imeli v ustavni dôbi. Odlikoval se je s svojo udanostjo do vladarja in pravim avstrijskim domoljubjem. O njegovih državnih zmožnostih so pa jako različne sodbe, a že to, da je vladal štirinajst let v Avstriji, kjer vladanje gotovo ni tako lahka stvar, dokazuje, da je mož imel mnogo duha.

Pokojni ministerski predsednik je bil iz stare irske plemenite rodbine. Kot več drugih katoliških irskih rodbin, so tudi Taaffeji ostavili Irsko in pozneje služili v avstrijski državni službi. Jeden Taaffejev je bil avstrijski vojni maršal. Pokojni grof Taaffe je imel pravico voliti za angleško gosposko zbornico. Dobival je pri vsacih volitvah vabilo, da naj voli. Je-li kedaj pismeno poslal svoj glas, se ne vé. Osebnost ni šel nikdar k volitvi, kajti on ni bil prijatelj do potovanja in vse življenje ni bil zunaj avstrijskih mej, kar se bode marsikom morda zdelo malo čudno.

Taaffejev oče Ludovik je bil pravosodni kancelar na Dunaju. Ko je leta 1848. bila buknila ustaja na Dunaju in se je bilo za malo časa vpeljala ustavna doba, je bil ta Taaffe pravosodni minister, bil je torej prvi ustavni pravosodni minister v Avstriji. Pozneje je pa bil predsednik najvišjemu sodišču.

Grof Edvard Taaffe rodil se je dne 24. februarja 1832. leta na Dunaju. V Terezijanišču je bil prijatelj vojvode Franca Josipa, sedanjega cesarja. Zagotavlja se, da je nadvojvoda izmej vseh svojih mladinskih tovarišev najraje imel grofa Edvarda Taaffeja. Dogodki 1848. leta so ločili mlada prijatelja. Franc Jožef je zavzel cesarski prestol in minolo je celih petnajst let, da se nista več videla.

Grof Edvard Taaffe je, dovršivši 1857. l. svoje študije, stopil v državno službo. Napredoval je v službi precej hitro. Služboval je na Dolenjem Avstrijskem, Ogerskem, Češkem in na Gornjem Avstrijskem. Za svojega službovanja na Ogerskem se je bil poročil s hčerjo grofa Czakyja, Irmo. Leta 1863. pride cesar v Linc in ondu mu je bil predstavljen grof Taaffe. Še isti dan ga je dal cesar k sebi povabiti in prijatelja iz mladih let sta se objela. Kmalu potem je bil grof Taaffe imenovan za predsednika na Solnograškem, na katerem mestu je ostal do 1867. leta, katerega leta je bil imenovan namestnikom gorenjeavstrijskim in čez malo mesecev bil poklican v Beustovo ministerstvo. Bil je potem tudi v meščanskem ministerstvu in njegovo ime stoji podpisano pod avstrijskimi ustavnimi zakoni. V meščanskem ministerstvu, kateremu je bil celo nekaj časa predsednik, je grof Taaffe zagovarjal pravice Čehov, in ko je zmagoval nemški centralizem, je grof Taaffe izstopil s tremi svojimi tovariši. Meščansko ministerstvo je potem kmalu palo in 1870. leta je prevzel za nekaj mesecev vlado Poljak Potocky. V tem ministerstvu je bil tudi grof Taaffe, dokler ni prevzel vlade grof Hohenwart. Pod Hohenwartovo vlado je bil grof Taaffe na dopustu, za vlade drugega Auersperga je pa šel za namestnika na Tirolsko. Potem o grofu Taaffeju ni bilo dosti slišati, dokler se ni jela krhati nemška liberalna sila. Leta 1878. so se liberalci jeli cepiti zaradi bosenskega vprašanja. Večina njih je nasprotovala zasedenju Bosne. To je bilo izpodmaknilo tla Auerspergovi vladi in ko tudi baron Pretis ni mogel sestaviti nove vlade, poklicali so 1879. leta na Dunaj grofa Taaffeja, ki je prevzel ministerstvo notranjih stvari v vladi, kateri je bil začasni predsednik Stremayr. Pravi vodja tej vladi je pa bil že Taaffe. Posrečilo se mu je, da je Čeha pregovoril, da pridejo v državni zbor in to je bil začetek novi politični dobi v Avstriji. Pri

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolstega.)

XV.

(Konec.)

- Kaj pa ti? vprašal je on.
- Malega hočem odkupiti, Jegor Mihajlovič. Prosim, bodite tako dobri. Nedavno ste pravili, da veste za prostovoljca. Poučite me, jaz ne vem kaj storiti.
- Kaj si se premislil?
- Premislil, Jegor Mihajlovič, škoda zanj, bratov sin je. Bodi že kakeršen koli, a škoda je zanj. Koliko greha prihaja od denarja. Prosim bodi tako dober in pouči me, rekel je in priklonil se do pasa.

Jegor Mihajlovič je, kakor navadno v tacih slučajih globoko zamišljen cmokal dolgo z ustnimi in premislivši stvar, napisal dve pismi in povedal, kaj je treba storiti v mestu.

Ko je Dutlov se bil povrnil domu, je mlada že bila odpotovala z Nacetom in siva, vampasta kobila je stala pred vrati. Vlomil je šibo iz plotu, zapevši se, usel se na voz in pognal kobilo. Dutlov je tako gnal kobilo, da jej je nakrat upal ves vamp, in Dutlov je ni pogledal, da bi se mu ne smilila. Mučila ga je misel, da bode zamudil nabor, da Iljič pojde v vojake, vražji denarji pa ostanejo njemu.

Ne morem nadrobno opisati, kaj je Dutlov vse doživel to jutro; samo to povem, da se mu je vse posrečilo. Gospodar, kateremu je Jegor Mihajlovič pisal, imel je popolnoma pripravnega prostovoljca, kateri je že bil spolnil 23. leto in so ga že bili potrdili pri komisiji. Gospodar je zanj zahteval 400 rubljev, neki meščan je je že tri tedne trgoval zanj in ponujal tristo rubljev. Dutlov je hitro stvar dovršil. „325 rubljev vzemi“, je ponujajoč roko, rekel s takim glasom, da se je videlo, da bode še dodal. Gospodar je odtegoval roko in zahteval štiristo. „Ne vzameš 325 rubljev“, ponovil je Dutlov,

novih volitvah je izgubila liberalna stranka večino in dne 12. avg. 1879. je Taaffe prevzel ministersko predsedništvo. Namen grofa Taaffeja ni bil popolnoma odriniti levice, temveč je le hotel sestaviti vlado, ki bi bila nad strankami, ter je hotel narediti mir mej avstrijskimi narodi. Pridržal je nekaj liberalcev v ministerstvu in skušal celo Plenerja pregovoriti, da vstopi v njegovo vlado. Levica pa ni hotela slišati o nobeni stvari. Herbst in Plener sta si domišljevala, da v nekaterih mesecih vržeta vlado in napovedala sta najhujšo opozicijo. Posledica temu je pa bila, da so levičarski ministri izstopili iz ministerstva in so prišli za njimi nekateri Slovanom prijazni možje. Tako je bil grof Taaffe prisiljen se bolj ozirati na desnico. Posebno je bilo velicega pomena, da je v ministerstvo prišel Poljak Dunajewski, ki se je upal levici napovedati boj.

Taaffejevo ministerstvo pa ni bilo dovolj odločno, da bi Slovencem pripomoglo do pravice. Mnogo nad, katere so Slovani stavili nanje, še danes ni izpoljenih. V deželah, kjer so Slovani v večini, jih je ta vlada pač podpirala, a v deželah, kjer so pa v manjšini, se pa grof Taaffe ni mogel prav odločiti za narodno jednako-pravnost. Tako Taaffejeva vlada ni skoro nič storila za koroške, šleške, isterske in tržaške Slovane. Dovolj značilno za njegovo vlado je pač, da koncem štirinajst-letnega Taaffejevega vladanja na Koroškem in v Šleziji, Gorici in Trstu ni niti potrebnih slovanskih ljudskih šol.

Dolžiti pa ne smemo le grofa Taaffeja, da je on vsega tega kriv. Marsikaj bi bil še storil, da se mu niso delale ovire od vplivnih strani, za katere mnogi niti vedeli niso. Mej drugim je minister vnanjih stvari grof Kalnoky vedno grofu Taaffeju podstavljal nogo. Kalnoky se je upiral temu, da bi se nemštvu kratil upliv, češ, da to slabo upliva na vnanjo poliko, kajti Avstrija je v zvezi z Nemčijo. Druga ovira so pa bili vojaški krogi, ki imajo neko posebno ljubezen za nemščino. Marsikaj se je pa pod Taaffejevo vlado le zopet dobrega storilo za Slovane, za kar se bomo vedno hvaležno spominjali po-

prijel z levico gospodarjevo desnico, hoteč po njej udariti s svojo desnico. „Ne vzameš? No, z Bogom!“ rekel je nakrat, udaril gospodarja po roki in hitro obrnil se z vsem telesom od njega. „Če ni drugače, vzemi 350 rubljev. Napravi pobotnico. Pripelji mladeniča. Sedaj pa zadatje. Dva bankovca po deset rubljev bode dovolj, kaj ne?“

In Dutlov se je razpasal in izvlekel denar. Četudi gospodar ni odtegnil roke, vendar se ni popolnoma strinjal, ne vzevši zadatja, si je hotel izgovoriti še neko nagrado in pogostitev vojaškemu novincu.

— Ne greši, ponovil je Dutlov, ponujajoč mu denarje, umrli bodemo, ponavljal je s tako krotkim, poučiteljnim in prepričevalnim glasom, da je gospodar rekel: — Naj bode — še jedenkrat udaril po roki in jel moliti. — Bog daj srečo, rekel je.

Razbudili so vojaškega novinca, kateri je spal še od včerajšnje pijanosti, ogledali so ga in vsi so šli v naborni urad. Prostovoljec je bil vesel in zahteval, da

kojnega ministerskega predsednika. Pod njim se je razširila pravica slovenščine v uradih, Čehi so dobili vseučilišče in na Slovenskem so se nekoliko tudi slovenskemu učnemu jeziku odprla vrata v srednje šole. Največja zasluga grofa Taaffeja pa je, da je onemogočil za zmiraj nemško liberalno večino v Avstriji s premembo volinega reda za češko veleposestvo in trgovinske zbornice na Češkem.

Ko je 1885. leta prišel v ministerstvo baron Gautsch, so se bile začele stvari za Slovane na slabše obračati. S svojim dislokacijskim ukazom je bil odpravil celo vrsto slovanskih šol, mej drugimi kranjsko gimnazijo. To pa je imelo slabe posledice za vlado. Na Češkem se je okrepčala vladi nasprotna mladočeška stranka. Taaffe je vsled tega bil prisiljen približevati se Nemcem. Po prizadevanju vlade se je bila sklenila češko-nemška sprava, ki bi bila hud udarec za Čeha, da se je kedaj uresničila. Imela je pa za vlado slabe posledice. Staročehi so prišli ob ves upliv in vlada ni imela v državnem zboru prave večine. Odstopil je minister Dunajewski in na njegovo mesto je prišel Steinbach. Ko so državnozbornske volitve neugodno za vlado izpadle, je Taaffe se približal levici in Kuenburg je postal minister. Ta levičar pa ni bil dolgo v ministerstvu, ker se vlada ni hotela ravnati po njegovi volji. Grof Taaffe se je dal zapeljati od napačnih svetovalcev, da je dne 12. septembra 1893. leta dal proglasiti izjemno stanje na Češkem. To je še bolj odtujilo mu Čeha in onemogočilo češkim poslancem podpiranje vlade in mnogo pripomoglo k Taaffejevemu padcu.

Grof Taaffe je bil spoznal, da z levico in sploh z obstoječim parlamentom ni več vladati mogoče, zato je bil sklenil popolnoma uničiti levico. To bi bil dosegel z volilno reformo, ki jo je predložil državnemu zboru. Žal, da se namera grofu Taaffeju ni posrečila. Vrgli ga pa niso levičarji, temveč grof Hohenwart s pomočjo konservativcev, ki so v skrbi za svoje mandate se zvezali s največjimi nasprotniki katoliške cerkve in slovanskih narodnostij, z nemškimi liberalci. Mej temi herostrati je žal bilo tudi nekaj slovenskih državnih poslancev. Grof

se upijani z rumom, za kar mu je Dutlov dal denarjev. Plašljivejši je postal šele, ko so prišli v vežo urada. Dolgo so bili tu v veži stavec gospodar v modri vrhovni suknji in prostovoljec v kratkem kožuhu, z sprizdignenimi obrvmi in široko odprtimi očmi; dolgo so tu šepetali, popraševali so tam in iskali nekoga, vsakemu pisarju se odkrivali in klanjali in globoko zamišljeno poslušali odločitev, katero je prinesel gospodarju znan pisar. Zgu bili so bili že vsako upanje, da bi ta dan stvar uravnali, in prostovoljec je bil zopet bolj vesel in zgovoren; ko je Dutlov zagledal Jegorja Mihajloviča, hitro stopi k njemu, ga prosi in priklanja se mu. Gregor Mihajlovič je tako dobro pomagal, da so ob treh prostovoljca v njegovo nevoljo in začudenje že peljali v urad k naboru in z občno veselostjo vseh od stražnikov do predsednika ga slekli, obrili, oblekli in spustili za vrata; čez pet minut je Dutlov odšel od tod, dobil pobotnico, in poslovivši se od gospodarja in prostovoljca odšel k kupcu, kjer so bili vojaški novinci iz Petrovskega. Ilja je z ženo

Taaffe se je umaknil in njegovi politični smrti je kmalu tudi sledila fizična smrt. Zapustil je pa svojim naslednikom v politiki nekaj, kar jim bode morda še močno belilo glave, volilno reformo. Predno je grof Taaffe zatisnil oči, se je bilo že jedno ministerstvo izpodtaknilo in padlo ob volilno reformo. Če bode Badenijevo srečnejše, ne vemo. Ideja, ki jo je Taaffe sprožil, se pa ne dá več s sveta spraviti, močnejša je, kakor vsaka vlada.

Mi Slovenci se bodemo s hvaležnostjo spominjali pokojnika za vse, kar je dobrega storil za nas, ali pa tudi le nameraval. Kako važno je bilo ministruvanje Taaffejevo, se je najbolje videlo iz nemških glasil ob njegovi smrti. Še po smrti tega prijatelja cesarjevega niso mogli brzdati strasti in strašno blatili in grdili pokojnika, s čemer si gotovo niso pridobili vpliva na višjem mestu in s tem le pogladili pot daljnemu svojemu propadu.

Politični pregled.

Deželni zbori so sklicani in bodo zborovali v mesecu januarju in v začetku februarja. Dne 28. decembra snidejo se deželni zbori kranjski, štajerski, goriški, češki, sleški, gališki, gorenje- in dolnjeavstrijski, dne 2. januarja koroški in tirolski, dne 7. januarja solnograški, dne 8. januarja isterski, tržaški in predarlski, dne 10. januarja bukovinski in dne 11. januarja dalmatinski. Deželnim glavarjem goriškim je imenovan grof Franc Coronini, njegovim namestnikom pa dr. Anton Gregoričič, deželnim vrhovnim maršalom češkim je imenovan knez Jurij Lobkovic, njegovim namestnikom pa Nemeč dr. Julij Lippert, deželnim glavarjem tirolskim je imenovan grof Anton Brandis, njegovim namestnikom pa dr. Karol pl. Hepperger.

Preustrojenje davkov. Finančni minister vitez Bilinski je napovedal v državnem zboru celo vrsto davčnih sprememb. On misli na ponižanje zemljiškega davka in se bodo zlasti v večji meri odpisavali davki poškodovancem po elementarnih neizgodbah. Zaklad za zboljšanje zemljišč, kakor za namakanja in osuševanja, se bode povečal za jeden milijon, pripravlja se nov zakon o pristojbinah, ki bode ugoden malim posestnikom. Kolikor vsled tega odpade dohodkov, dobilo se bode pa od novih naklad na vino in žganje, od novega borznega davka in monopola na žveplenke. Ministrove obljube so napravile na zbornico dober utis. Seveda prevelicah nad ne smemo

gojiti. Tudi je lahko mogoče, da Bilinski začne z nakladanjem novih in poviševanje raznih starih davkov, da pa poprej odstopi, predno bode začel z zniževanjem zemljiškega davka.

Badeni in Slovenci. Sedanji ministerski predsednik ima navado, da se rad laska vsem strankam in govori jako nejasno, tako, da še sedaj ne vemo, pri čem smo. V svojem zadnjem govoru je obetal, da se bode oziral na slovenske želje, a vendar je pristavil, da ne bode ničesa dovolil, kar bi bilo izzivanje nasprotnih strank. Kako je umeti te besede, ne vemo. Toliko je gotovo, da mi moramo popustiti vse nade, ako bode vlada poslušala naše nasprotnike. Pri njih je izzivanje vse, kar mi zahtevamo. Nemcem in Italijanom je že to izzivanje, da smo Slovenci sploh na svetu.

Proračunska debata se sedaj vrši v državnem zboru in je včasih jako burna. Posebno dunajski krščanski socijalisti na vso moč napadajo vlado. Zlasti dr. Lueger kar divja, kajti ne more Badeniju odpustiti, da ga ni predložil za dunajskega župana cesarju v potrjenje. Kako je domišljav ta mož, se vidi iz tega, da je te dni v državnem zboru trdil, da je on več, kakor vsa nemška zedinjena levica. Seveda semtrtje kako resnično pove. Seveda bi več izdalo, ko bi rabil malo dostojnejšo obliko. Mladochi bodo tudi letos glasovali proti budgetu, če tudi vladi tako ne nasprotujejo. Od slovenskih poslancev so

sedel v kotu kupčeve kuhinje; in ko je prišel starec, stanehala govoriti in potuhnjeno in srpo pogledala nanj.

Kakor vselej, je starec najprvi molil, razpasal se, in poklical v sobo svojega staršega sina Naceta in Iljevo mater, ki sta bila na dvorišču.

— Ne greši, Ilja, rekel je stopivši k nečaku. — Včeraj si mi tako rekel. Mari te nimam rad? Ko bi mogel, mari bi te oddal? Bog je dal srečo in ni se mi zdelo škoda za denar. Poglejte ta le papir, rekel je, položil pobotnico na mizo in skrbno jo gladil z debelimi in nerodnimi prsti.

V sobo so prišli vsi pokrovski možaki, kupčevi delavci in drugi ljudje. Vsem se je zdelo, kaj da je, a nikdo ni posegel v starčev slovesni govor.

— Le poglej ta papir. Štiristo rubljev sem dal. Ne očitaj strijcu.

Ilja je vstal, molčal, ne vedoč kaj storiti. Njegova ustna so trepetala od vznemirjenja; stara njegova mati je stopila k njemu in ga hotela ganjena objeti okrog vratu;

a starec je počasi in ukazajoče jo z roko proč porinil in nadalje govoril:

— Včeraj si mi rekel jedno besedo. S to besedo si me sunil v srce, kakor z nožem. Umirajoč mi je tebe oče priporočil, imel sem te, kakor svojega sina, če sem te razžalil, vsaj vsi živimo v grehu. Ni-li tako, pravoslavci, obrnil se je k kmetom, ki so stali okrog njega. Tukaj je tvoja mati in mlada tvoja žena, tukaj je pobotnica. Z Bogom denarji! Odpustite meni zaradi Kristusa.

Privihal je sukno svojo, počasi pokleknil in poklonil se Ilji in njegovi ženi. Zastonj sta ga mlada zadrževala; dokler se ni dotaknil z glavo tal ni vstal, potem je pa otresel si prah in sedel na klop. Iljeva mati in žena tulili ste od veselja: mej ljudmi so se slišala odobrenja. „To je pravica, to je po božje,“ rekel je nekdo. — „Kaj denar? Za denar sina ne kupiš,“ rekel je drugi. — „Kakšno veselje,“ rekel je tretji, „pravičen človek, z jedno besedo rečeno“. Samo fantje, ki so bili odmenjeni za v vojake, niso ničesa rekli in tiho odšli na dvorišče.

dosedaj govorili gg.: dr. Gregorčič, Nabergoj in Pfeifer in sta prva dva pojasnila vladi težnje primorskih Slovencev. Dr. Gregorčič je posebno dobro razsvetlil postopanje oblasti ob zadnjih deželnozborskih volitvah na Goriškem. Gosp. Nabergoj je pa dobro naslikal bedo tržaških Slovencev v šolskem oziru in rekel, da se prej reši orientjsko (turško) vprašanje, kot pa Slovenci dobé slovenske šole v Trstu. Gosp. Pfeifer je grajal, da uradniki pri političnih uradih na Slovenskem slovenski ne znajo.

Grof Thun, namestnik češki, ni priljubljen pri Mladočehih. On je bil nasvetoval Taaffejevi vladi, da se proglasi izjemno stanje v Pragi, kajti mislil je s tem uničiti Mladočehe. Dokler bo Thun namestnik na Češkem, ni misliti, da bi Mladočehi mogli podpirati vlado. To so mladočeški govorniki naravnost povedali pri budgetni debati, ki se sedaj vrši v državnem zboru. Grof Badeni jih je pa s tem hotel sprijazniti s Thunom, da je za politiko odgovorno le ministerstvo in da se mora vsak namestnik ravnati po navodilih, katere dobi z Dunaja. Vlada pa želi, da se zboljšajo razmere s češkim narodom. Mladočehov pa ta pojasnila niso zadovoljila in mislijo v deželnem zboru začeti odločno borbo proti grofu Thunu. Govori se, da se je ministerski predsednik tudi že prepričal, da ne more več obdržati grofa Thuna in bode Češka kmalu dobila družega namestnika.

Rusinsko odposlanstvo. Na Dunaj je prišlo rusinsko odposlanstvo, da se pritoži zaradi raznih nepo-

stavnosti pri zadnjih deželnozborskih volitvah. V tem poslanstvu je bilo 250 oseb, a cesar jih je vzprejel le 6. Obljubil jim je, da se bode stvar preiskala. Izrazil je pa jim svojo nevoljo, da je deputacija tako mnogobrojna, da je dobila podobo demonstracije proti vladi, in da je deputacija priselši na Dunaj takoj stopila v dotiko z največjimi vladnimi nasprotniki, s protisemiti. Ministerskemu predsedniku je ta deputacija bila jako nepovoljna.

Dogodki v Turčiji. Po vsej Turčiji vlada velik nered, posebno po Armeniji, kjer so grozoviti boji. Poslednje tedne je bilo nad 60.000 ljudij pobitih, največ seveda kristjanov. V Carigradu je tudi vse silno razburjeno in preplašeno. Veleposlaniki se ne čutijo več varne, in so zahtevali, da vsaka velevlast sme še poslati v njih varstvo po jedno ladijo pred Carigrad. Sultan se je nekaj branil dati dovoljenje zato, a naposled je pa prijenjal, ker je spoznal, da bi se velevlasti drugače poslužile sile. Ob prihodu teh ladij so softe (turški dijaki) hoteli uprizoriti veliko klanje kristjanov v Carigradu. Imeli so že posvetovanje o tej stvari v neki mošaji. Policija je k sreči izvedela, jih razgnala in nekatere zaprla. Nekateri so se branili, a naposled so pa prav hitro tekli. Ta dogodek je pa bil vzbudil velik strah. Ljudje so videč bežati softe, mislili, da se začneta tako klanje, kot je bilo nedavno v Carigradu. Bežali so na vse strani, iz turškega predmestja v evropski del. Preteklo je nekaj ur, predno so se ljudje pomirili.

Dopisi.

Iz Dobrave pri Kropi, 13. decembra. [Izv. dop.] (Rozman Jakob †.) Danes je umrl tukajšnji zemljak J. Rozman za mrtvoudom, star samo 40 let. Bolezen ga je omamila pred štirimi dnevi na potu iz Radovljice, vendar se je zavedel kmalu in boljšal, da je napravil oporoko, prejel sv. zakramente in upal še ozdraveti. Toda danes mu je nehalo bítí srce. Pravijo, da je človek, kakor

kaplja na veji. Bil je zelo priden, varčen in sploh dober kmetovalec, znan in priljubljen pa daleč na okrog kot pevec-tenorist. Od svoje mladosti do zadnje nedelje je pel v cerkvi. Izvežbal se je posebno pri znanem, nekaj tu bivajočem g. župniku Aljažu in pri raznih učiteljih. Poznal je raznovrstne cerkvene in narodne pesmi, ter bil še vsakemu novodošlemu učitelju nekaj kažipot

Čez dve uri sta dva vozova Dutlovih odšla iz predmestja. Na prvem, v katerem je bila vprežena siva kobila z upalim vampom in potnim vratom, sta sedela stavec in Nace. Zadej so se tresle culje, kotel in kolači. Na drugem vozu, katerega ni nikdo vodil, sta vstric srečno sedeli Iljeva žena in njena tašča obvezani z robci. Mlada žena je držala pod predpasnikom steklenico. Ilja se je tresel, obrnen s hrptom proti konju na prednjem sedežu, jedel kolač in razgovarjal se. Govorjenje, ropotanje voz po tlaku in rezganje konj, vse se je zlivalo v jeden velik zvok. Konja sta mahajoč z repoma dirjala, ko sta videla, da vozita domov. Ljudje, ki so jih srečevali na vozeh ali peš, so se nehote ozirali na to veselo družino.

Ko so odbajali iz mesta, se Dutlovi morali mimo tropa vojaških novincev. Stali so okrog gostilnice. Neki vojaški novinec z nenaravnim obrazom, ki ga daje človeku obrito čelo, je pomaknil vojaško sivo kapo na čelo, igral na balalajko; drugi je pa brez kape s steklenico žganja v jedni roki plesal v sredini kroga. Nace je usta-

vil konja in zlezal z voza, da nekaj uprego popravi. Vsi Dutlovi začeli so gledati z radovednostjo, odobravanjem in veselostjo. Kakor je bilo videti, vojaški novinec ni videl ničesa, a slutil je, da čudeče se mu občinstvo se vedno vekša in to mu je pridajalo moč in spretnost. Obrvi so mu bile skremžene, rudeč obraz pa popolnoma miren; usta so se malo smehljala. Videti je bilo, da ni družega mislil, kakor kako bi hitreje postavljajl nogo za nogo, sedaj na peto, sedaj na prste. Včasih se je nakrat ustavljal in migal igralcu na balalajko in ta je tem močneje brenkal na vse strune, s koščenimi prsti tolkel po krovu balalajke. Vojaški novinec se je ustavil, a še stoječ je bil videti, kakor da pleše. Nakrat se je zopet začel počasi gibati, zmajevati z ramama, a nakrat je začel poskakovati, spuščati se na peta in z divjim žvižganjem je zaplesal prisedko. Dečki so se mu smejali, ženske prikimovale z glavo, možje so odobrovalno kimali. Stari podčastnik je mirno stal poleg plesalca, kakor bi hotel reči: „Vam se vse to zdi čudno, a nam je že to dobro

o soseskinih razmerah. S pokojnikom je kaj lahko občeval izobraženec, ker je veliko bral, služil v nekaterih sosednih deželah (iz preprostega delavca je postal gospodar), ter imel lepo zalogo slovenskih knjig. Bodi mu postavljen skromen spominek s temi vrsticami! F. F. L.

S Prem na Notranjskem, 12. decembra. [Izv. dop.] Prva napaka, ki se je pojavila v naši občini, bila je, da je bil za časa županovanja pokojnega Frank-a za občinskega odbornika izvoljen takratni župnik Anton Žgur, sedaj v Beli Peči na Dolenjskem.

Razmere so nanesele, da je bil imenovan gospod l. 1884. premeščen v Loški Potok. S tem bila je njegova odborniška čast pokopana, katere, kakor je sam izjavil, bi ne bil pri zopetnej volitvi več prevzel. Gospod je bil dober, nepristransk in dalo se je govoriti z njim. Neke nemile okoliščine nanesele so bile, da je komaj po kratkej štiriletnej dobi moral zapustiti Prem.

Poznaoč imenovanega gospoda takrat, čudim se, kako da se je zamogel na Dolenjskem tako izpremeniti. Pa ne čudimo se, saj vemo odkod strupena sapa veje; a malo je mož, kojih bi ne bila več ali manj okužila.

Za njim došel je na Prem župnikovat neki Miklavž Križaj, takrat župnik na Godoviču pri Idriji. Čnje se, da je bil tam vse zavlada, celo županil je ter svoje namišljene neprijatelje stiskal.

Ko je tedaj njegovih sitnostij bilo dovolj, poslali so ga na Prem, kjer nas še sedaj križa; njegov prednik g. Žgur, rekel je bajè, da ta Miklavž bode sicer par let dober, a potem bode uže pokazal rogè. Tako je tudi bilo. Sicer slab govornik, obnašal se je precej mirno, zlasti ker ljudstvo še danes godrnja čez njegove nerazumljive pridige. Misli se je, no, gospod je saj miren, morda zato, ker vé svojo napako. Ali temu ni bilo tako.

V njegovih prsih kipeli so drugačni nameni, katere je z neko lahkobo izvršil. Zakaj? — Misli si je: ako je bil moj prečnik izvoljen v občinski odbor, zakaj bi ne bil tudi jaz! Mož je znan stiskač, in tako šteje uže do 10.000 gld., ako ne več. Ali poslej postala je njegova

znano. Igralec na balalajko se je bil vidno utrudil, leno se je okolu ozrl, potrkal s prsti na krov. S tem se je končal ples.

— Oj, Aleš! rekel je igralec plesalcu, kazoč na Dutlova. — Tu je tvoj kum?

— Kje? dragi moj! zakričal je Aleš, ravno tisti vojaški novinec, katerega je bil kupil Dutlov in s trudnimi nogami se je opotekal naprej — in držeč nad glavo steklenico žganja, je šel proti vozu. — Miha! kozarec! zakričal je, zvalil se s pijano glavo v voz, začel ponujati žganje moškim in ženskam. Možje so pili, ženske niso hotele. — Dragi moji, s čim naj vas obdarim? klical je Aleš in objemal starko.

Trgovka z jestvinami je stala v tolpi, Aleš jo je zagledal, zgrabil njen jerbis in vsul na voz.

— Ne boj se, plačam vam, hudič, zaupil je s plačočim glasom in izvlekel iz hlač možnjo z denarji in jo vrgel Mihi.

roka radodarna, ter v podobi po ožil sipala denarje — se vé da potrebnim ljudem.

Kaj je bil nasledek temu? Znani, ali saj imenovani Frank bil je pri občinskega odbora volitvi l. 1887 iz odbora zbacnen, ter z veliko večino glasov kot odbornik župnik Miklavž Križaj izvoljen.

Lahko je umevno, da je odbor z županom vred moral plesati, kakor mu je on godel. Vendar se je v tej temoti še svetlikalo, kajti župnikova nadvlada presedala je večini občinskih odbornikov, ter tudi županu, le da so bili preboječi. Začel je ta Miklavž ponujati kar na debelo svojo robo. Štacuna „liberalnega“ Žnidaršiča mu ni bila po volji, tedaj domisli si za drugo. Pri Ivan Brin'ek-u, trgovcu v Trnovem, služil je neki Valentin Repinc, doma nekje od Bohinja na Gorenjskem. Orodje je bilo dobro izbrano, samo še dovoljno podporo, in šlo bo.

Se vé, podpora od 700 gld. in 200 gld. od nekega učitelja Mencinger-ja, zalegla je toliko, da je Repinc, akoravno v tujej hiši, s časoma napredoval. Žalostno, ko svečeniki orožje, katero jim je dano za boj proti satanu, obračajo proti Bogu. O joj! Delala se je zanj reklama, celo na mestih, kjer se ne spodobi. Repinc je vsled duhovske reklame močno napredoval, a moral je iz hiše, kjer je bival. Kaj tedaj?

Pri vseh ugodnostih spolnujejo se baš nad njim pesnikove besede:

„Gorjè mu, kdor nima svoj'ga doma
Gorjè mu, kdor sam ni svoj gospod.“

Kljubu njegovemu razupitemu bogatstvu moral je v drugo hišo. Revni čevljar je bival v tej, sicer malej koči z ženo in otroci. Zraven čevljarstva začel je gostilno. Čudna golema! Dotični čevljar-gostilničar umaknil se je bil s svojim obrtom ne prav daleč v neko drugo hišo, kjer je še sedaj. A leta bodo jednemu i drugemu skoraj potekla, vsak želi biti na svojem. Čevljar-gostilničar želi iti nazaj v svojo, čeprav majheno hišico. A bogati Repinc, kam? Čudno, za bogatega Repinca ni niti pedi zemlje več na prodaj na Premu — res nebvaležnost. Ome-

Stal je držeč se voza, in s solznimi očmi gledal sedeče na njem.

— Katera je mati? vprašal je. — Kaj ne, ti si? tudi tebi kaj dam.

Zamislil se je za trenotek, in posegel v žep, izvlekel je nov zravnan robec, brisačo, s katero je bil prepasan pod suknjo, hitro snel z vratu rudeč robec in vse dal starki na kolena.

— No, tebi dam, rekel je glasno, ko je bil vedno bolj tih.

— Zakaj? Zahvalim, dragi? Lej kak fante je, rekla je starka, obrnivši se k Dutlovu, ki je bil stopil k njih vozu.

Aleš je bil popolnoma umolknil in je vedno bolj kimal z glavo, kakor bi dremal.

— Za vas grem, za vas propadem! rekel je: — za to vam dam.

— On ima najbrž tudi mater, rekel je nekdo iz tolpe! — Dober fant je, škoda zanj!

njati pač ni treba posebič, da je Repinc zvest pristaš župnikov.

Najbolje bi bilo, ko bi se Žnidaršič umakniti hotel iz svoje hiše — s svojega posestva. Ne boš Jože! Res, da so omenjene spletkarije precej mu škodovala, vendar podrle ga niso, ter ima saj upanje, da ga ne bodo i v prihodnje.

Ozrmo se malo nazaj — v leto 1880 — 1884. S pripomočjo nekdanj tu službujočega župnika napravil se je bil na Premu misijon. Obhajali so ga od 1. nov. do 15. nov. 1880. oo. lazaristi iz Ljubljane. Naznanilo tega dogodka prinesel je „Slov. Narod“ prvi, potem še le drugi listi, čeravno je bilo naznanilo ostalim slov. listom ob enem doposlano. A ne bi verjeli, s kako hladnostjo vsprejel, ter potem okrajšano pričbil je bil „Slovenec“ naznanilo premskega županstva o shodu, kateri se je imel zaradi vode Reke, k atero so nameravali Tržačanje nekako zvičajno odpeljati, dne 15. maja 1884 v Trnovem izvršiti.

Škoda, da se dotični list „Slovenca“ več ne nahaja; njih prokleta sebičnost naj pa saj priložena dopisnica osvedoči, ki se glasi:

„Blg. gosp. župan! Nekoliko smo Vaši želji vstregli, kolikor namreč zamoremo, da ljudje za shod izvedajo. Vsega dolgega poziva pa skoraj ne moremo. Tudi omenimo pri tej priliki, da roka roko vmiva, tedaj je malo čudno, da nam brezplačne naloge dajate, pa v celi okolici niti enega naročnika nimamo (razun čč. duhovščine.) Podpirajte list, potem bo že tudi zamogel kaj obilnejše delati. S spoštovanjem Vredništvo Slov. V Ljubljani 15. maja 1884“.

Dovolj žalostno je pa, da naš župnik govori, da ni noben ega moža v „faji“ (fari). S tem tedaj povečuje on samega sebe, hoteč imeti vse drugo pod nogami. Da, res, rekel bi skoraj, da ni ga možaka v fari, kajti župnik, videč preveliko omahljivost, lahko tedaj tako govori.

Reči se pa vendar mora, da ljudstvo je tu zavedno in pametno sodeče. Sito je župnikovih mahinacij, a pomagati si ne vé in ne more. Zato tedaj naj bo sodba o tukajšnjih razmerah taka, da bi se v zlasti o volitvah volilnih mož tu ni jedna postojanka ne izgubila, ko bi

se ljudstvo ne begalo. Morda bi se zamoglo na kakov način temu odpomoči.

Sedaj o volitvi volilnih mož še nekoliko. Tu na Premu vršila se je volitev volilnega moža dne 5. novembra t. l. Kako da so trije prišli med volilce, ker ne plačujejo po 5 gld. direktnega davka, je čudno. Volili so oni trije volilci na našo, ne na duhovsko stran. Vseh volilcev bilo je vpisanih 33, pričujočih pa 19, od katerih dobil je župnik 6, naš kandidat pa 10 in še dva druga po 1 in 2 glasa. Zmaga za nas je bila tedaj jako dvomljiva, v zlasti ker je župnik imel uže večino za-se. Dvomil ni, da bode izvoljen za volilnega moža, ker obljube in poprejšnja posojila utrdovala sta mu tla. Ali: človek obrača, Bog pa obrne, uresničilo se je tudi tukaj. Padel je, kakor je dolg in širok, se vé, da se tudi nekoliko pobil — na svoji čistilakomnosti. In to tembolj, ker ni dotlej vedel, da je nehvaležnost na tem svetu doma. Bili so pričujoči volilci — njegovi dolžniki — a niso ga volili. Bridko se je potožil čez to, ter iz nevolje in jeze šel v bližnjo gostilo o si itak hripavo grlo z kozarcem vina ohladit.

Mož je mislil, da bode se mu sponeslo, kakor se mu je bilo zadnjič, ko malo da ne nihče za predstoječo volitev vedel ni. Sicer pa je šlo tu najbolj zato, da, ako župnik izvoljen ne bode, bodo ostali okoliški volilci pred njegovim vplivom varnejši. Posrečilo se nam je to vsaj deloma. Župnik na Premu je tedaj pri tedajšnji volitvi propadel ter bil izvoljen bivši župan, posestnik in gostilničar France Žnidaršič. Volil je kot volilni mož na narodno stran. Volilni mož občine Janeževbrdo — Franc Tomažič, volil je isto tako. Drugače je bilo v Smerjah in v Čeljah. V Smerjah izvolili so bili volilnim možem mlinarja in posestnika Antona Boštjančiča, ki je volil po želji katoliške stranke, ter delal v Postojni velike pridige zastran nevarnosti vere. Volilni mož občine Čelje — Josip Frank, ostal je negativen, glasoval ni na nobeno stran — menda se je bal. Volilen mož za občino Kilovče — Ivan Fatur glasoval je tudi narodno.

Aleš je privzdignil glavo.

Tudi jaz imam mater, rekel je. — Očeta tudi. Vsi so se me odrekli. Slušaj, stara, pristavil je in prijel Iljevo mater za roko. — Tebe sem obdaril. Poslušaj me rada Kristusa. Pojdi v selo Vodnajo, vprašaj tam za starko Nikonovo, ona je moja mati, slišiš, povej tej starki, na kraju je tretja hiša, pred njo je nov vodnjak, povej ji, da Aleš, tvoj sin . . . to se pravi . . . Godec! zaigraj! zaklical je najedenkrat,

In zopet je začel plesati, nekaj govoreč vrgel proč steklenico z ostalim žganjem.

Nace je zlezl na voz in hotel pognati.

— Z Bogom, srečen! . . . rekla je starka stiskajoč kožuh.

Aleš se je nakrat ustavil.

— Pojdite k hudiču! zakričal je s stisnjenimi pestmi. — Da bi tvojo mater!

— Oh, vzdihnila je Iljeva mati in se prekrizala

Nace je pognal kobilu in vozova sta zopet ropo-

tala. Aleš, vojaški novinec stal je na sredi ceste in pretil kmetom na vso moč.

— Kaj stojite? Pojdite! Hudič, človeška žrtev, kričal je. — Ne uideš moji roki! Vragi! Šlebedrovci! . . .

Pri tej besedi se mu je glas ustavil in kakor je dolg je padel na tla.

Kmalu so bili Dutlovi na polju in ozirajoč se nazaj, niso več videli vojaških novincev. Ko so hitro prevozili pet vrst, je zlezl Nace z očetovega voza, na katerem je bil zaspal starec in šel poleg Iljevega.

Skupaj so izpili steklenico žganja, katero so bili vzeli iz mesta seboj. Čez malo časa je Ilja zapel pesem, ženski ste mu pomagali in Nace je vmes kričal. Nasproti je jim prišel poštni voz. Postiljon je glasno zakričal nad konji, ko je peljal mimo dveh veselih voz; pogledal je nazaj in pomigal kmetom in ženskama z rudečima obrazama, ki so dalje se peljali na svojem vozu.

Vidno in prepričano je, da so bili volilni boji po deželi hudi. Vse se čudi, kako je moglo Trnovo propasti, ter namesto poštenega domačina-narodnjaka bil izvoljen fanatični kapelan Alojzij Rudolf! Našemu župniku Križaju je neki potem Rudolf dejal: „No, rekel si, da te

Premci imajo radi, kako pa to, da za volilnega moža izvoljen nisi?“ Nedavno sem govoril z Ivanom Valenčičem iz Trnovega. Rekel je, da je nekoliko res zamujeno, a prihodnjčič da bo drugače

Slovenske in slovanske vesti.

(Opomba naročnikom!) Opozarjamo tiste naročnike, ki so z naročnino še na dolgu in so se jim v današnji številki pridejale poštne nakaznice, da se jim bode list ustavil, ako naročnine pravočasno ne poravnajo. Prilodno številko našega lista dobé le tisti naročniki, ki so naročnino plačali.

(Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!) Bližajo se božični prazniki in utihnili bodo politični boji, razlegala se bode vzvišena pesem: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji“. Žal, da narod slovenski ne more imeti neskajjenega veselja, ker dobro vé, da mir, ki nastane, ne bode trajen, temveč le premirje, takoj po božičnih praznikih unamejo se politični boji, in to ne le s tujim, temveč tudi z domačim sovražnikom, ki je naši narodnosti še nevarnejši. Poleg tega smo še popolnoma v nejasnem, kakšne so naše razmere k občnemu političnemu položaju v Avstriji. Poslanci nam z Dunaja ne prinesejo za Božič družega, kakor nekaj nejasnih obljub, katerih si pa še razlagati ne znamo, kako so umeti. Toliko pa lahko rečemo, da tudi na Dunaju ničesa ne dosežemo brez hudega boja. Kdaj pač pride Božič, ki tudi nam Slovincem prinese trajen mir!

(Kako gosp. Klun opravlja svoje poslanske dolžnosti?) Mnogi pričakujejo, da se sedaj na Kranjskem vse na bolje obrne, ko ima katoliška stranka v deželnem zboru večino. Da pa vidimo, kako bode, je najbolje, če pogledamo, kako deluje vodja, gosp. Klun na Dunaju. On je poleg Gregorčiča jedini slovenski poslanec v proračunskem odseku. Dr. Gregorčič je bolj zastopal koristi primorskih Slovanov, ker menda ni hotel jemati kranjskim Slovincem prve besede. Dolžnost gosp. Kluna bi bila, da bi bil razložil novi vladi slovenske težnje in pa tudi gospodarske potrebe našega naroda. Tako so storili vsaj vodje vseh družih strank. Gosp. Klun je pa

ves čas v odseku skoraj le molčal, kakor bi se Slovincem najbolje godilo, le par malenkosti je omenil. In od stranke, ki ima tacega voditelja, naj pričakujemo boljših časov! Volilci so se pač motili nad klerikalno stranko, kakor se je grof Taaffe nad Plenerjem.

(Zoper dvojno mero.) Poslanec dr. Gregorec stavil je v državnem zboru do ministra notranjih stvari vprašanje, kako da ljutomersko okrajno glavarstvo ustavlja sklepe občin, ki sklepajo prošnje do finančnega ministerstva, da se nastavi v Ljutomeru zemljemerec več obeh deželnih jezikov. Sedanji zemljemerec ne zna slovenski. Razveljavilo pa okrajno glavarstvo ni sklepa ljutomerskega občinskega zatopa, ki je sklenil, da se naj pri razpisu službe občinskega zdravnika zahteva, da mora biti nemške narodnosti, kar nasprotuje sedanji ustavi. Radovedni smo, kak odговор bode dal grof Badeni?

(Spomenik profesorju Štefanu.) V nedeljo, dne 8. decembra t. l., se je na Dunaju razkril spomenik, kateri so našem slavnemu rojaku, umrlemu vseučiliškemu profesorju Jos. Štefanu postavili njegovi častilci in učenci pod arkadami vseučiliškega poslopja. Slavnosti se je udeležilo številno odlično občinstvo, slavnostni govor pa je govoril profesor Boltzmann. Dasi je bil profesor Štefan rodom Slovenec, dasi je svoje dni pisal v slovenskem jeziku in če tudi svetovnoslaven učenjak ni nikdar prikrival svojega slovenskega mišljenja, je imela slavnost vendar nemšk značaj. Spomenik od belega marmorja je izdelal kipar Schmidtgruber.

(Dvojezični napisi v Piranu.) Piranski iredentovci se še vedno niso navadili dvojezičnih napisov. Te dni je bila odpotovala posebna deputacija, na čelu jej župan dr. Fragiaco, na Dunaj, da je izročila pravosodnemu ministru grofu Gleispachu prošnjo za odstranjenje dvojezičnih napisov.

Razne vesti.

(Izpred porotnega sodišča.) [Konec.] Pri drugi obravnavi 28. novembra je bil obtožen oženjeni delavec Jože Komovc iz Rakeka, hudodelstva uboja in prestopka zlobnega poškodovanja tuje imovine. Vsled prepira z nekim gostom razbil je Komovc dne 15. septembra v Medenovi krčmi v Cerknici jedno steklenico in več čas. Meden zahteval je vsled tega povračilo škode. V tem trenutku vstopi posestnik Jakob Vičič, in zapazivši zakaj se gre, rekel je Komovcu: „Plačajte, jaz sem občinski sluga; zdaj gremo spat“, ter za šalo in smeje prime obtoženca za ramo. V tem hipu potegne Komovc nož iz žepa in sune ž njim večkrat zaporedoma Vičiča ter ga rani na prsni, na trebuhu, in ko je hotel prijeti za nož, še na levi roki. Gostilničar strga na to Komovcu

nož iz rok, Vičič pa se vleče še do bližnjega hrama, kjer se je zgrudil na tla. Umril je še isto noč vsled otrovanja krvi. Porotniki so potrdili vprašanje glede uboja in zlobne poškodbe tuje imovine in sodiščo obsodilo je Komovca na 7 let težke ječe. — Dne 29. novembra je bil obtožen pisar Josip Zarli iz Ljubljane tatvine. Dne 28. septembra letos dopoldne vzel je odvetnik dr. Hudnik pri pomožnem obrtnem društvu 130 desetakov in 1 tisočak, zavit la denar s trakom in ga nesel v svojo pisarno in ga spravil v blagajnici. Kmalu potem vzel je zavitek iz blagajne ga nesel v prvo sobo, kjer je pisal obtoženec, vzel 30 desetakov iz zavitka, ostali denar pa je spravil zopet v blagajno. Popoldne pa je zapazil, da mu manjka tisočak. Dne 13. oktobra pa je začel Zarli dvema urad-

niko v pisarni dr. Hudnika pripovedovati, da ima še od strica svoje žene 370 gld. dobiti in da se bo po ta denar odpeljal v Radovljico. Dne 14. oktobra zvečer rekel je Zarlji svoji ženi, da se bode ponoči odpeljal z vlakom v Št. Peter, ter je svoji ženi in slučajno navzočim Josipu Novaku, Zofiji Gvajc in Rozi Križaj kazal tisočak češ, da ga je dobil od dr. Hudnika z naročilom, naj se pelje v Št. Peter in naj izplača tam nekemu človeku 970 gld. Zvečer se je res odpeljal. Mestni magistrat ljubljanski je takoj telegrafiral za ndarmeriji v Št. Petru, naj Zarljija aretuje. To se je tudi zgodilo, a denarja niso našli pri njem. Porotniki so potrdili vprašanje glede hudodelstva tatvine in sodišče obsodilo je Zarljija na 5 let težke ječe. — Pri drugi obravnavi bil je 21 let stari posestnikov sin Alojzij Robič z Gojzda, obtožen, da je 11. novembra letos pri nekem plesu v Kranjski gori v prepiru zabodel Janeza Berceta z nožem v prsa, da je vsled tega umrl, ter ravno tisto noč v veži Urbanijeve krčme mahnil z odprtim nožem proti Janezu Smoletu ter ga poškodoval. Robič je bil krivim spoznan in na 4 leta težke ječe obsojen. — Dne 30. novembra obtožena sta bila tukajšnji čevljarški mojster Franc Kržan in njegova žena Magdalena budodelstva zažiga. 30. avgusta zjutraj ob polu 4. ure zjutraj pogorela je Kržanova baraka v „Zvezdi“ in obtožba trdi, da je barako po navetu svojega moža zažigala Magdalena Kržan z namenom,

da potegne od zavarovalnice „Franco-Hongroise“ 1000 gl., za kateri znesek je bila baraka zavarovana. Franc Kržan tožen je zraven tega, da je porabil za 200 gld. zarubljenega blaga in je tako brezuspešil rubežen. Porotniki zanikali so vprašanje glede zažiga, potrdili pa vprašanje glede porabe zarubljenega blaga in sodišče oprostilo je Franca in Magdaleno Kržan od obtožbe zažiga. Zaradi porabe zarubljenega blaga pa je bil Franc Kržan obsojen na 6 tednov zopora.

(Zaplenjeni presiči.) Pred dobrim tednom je bilo na novomeškem kolodvoru konfiskovanih 90 iz Hrvaške pripeljanih presiče v.

(Zgorel otrok.) Sarajevskega kočijaža Omca žena je imela opravke zunaj doma in je svojega šestletnega sina, da bi se ne klatil po cesti, zaprla v svoje stanovanje. Za časa nje odsotnosti je nastal v hiši ogenj in dečko je zgorel.

(Roparski napad) se je zgodil dne 10. t. m. v radeškem okraju. Sedemnajstletni kmetski fant J. Kovač iz Hruše je tisti dan na potu iz Radeč v Št. Janž napadel Janeza Zupana iz Gaja, ga toliko časa tolkel s kamnom po glavi, da ga je podri na tla in mu vzel 4 gld. v gotovini in žepno uro. Orožniki so bili roparju takoj na sledu in ga srečno ujeli. Našli so pri njem ukradeno blago in ga izročili sodišču v Radečah.

 Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 4. januarja 1896.

Loterijske srečke.

Praga, dné 11. decembra:	86,	8,	21,	14,	85.
Brno, dné 4. decembra:	76,	65,	17,	67,	64.
Dunaj, dné 14. decembra:	6,	7,	53,	67,	38.
Gradec, dné 14. decembra:	83,	88,	46,	9,	3.

Tržne cene v Ljubljani

18. decembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8	Špeh povojen, kgr.	66
Rež,	7 50	Surovo maslo,	90
Ječmen,	6 50	Jajce, jedno	3
Oves,	7	Mleko, liter	10
Ajda,	7 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	8	Telečje	58
Koruza,	5 50	Svinjsko	56
Krompir,	2 80	Koštrunovo	36
Leča,	11	Pišanec	50
Grah,	10	Golob	17
Fizol,	12	Seno, 100 kilo	2 50
Slama,	90	Slama,	2 50
Mast,	70	Drva, trda, 4 metr.	7 40
Špeh svež	62	„ mehka, 4	5

Pozor! Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. Dobičkaželjni ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner“.

Kathreiner-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Na prodaj je

hiša

krita z opeko, obokanim hlevom in podom, s sadnim vrtom, tremi njivami (10 mernikov posetve) in travnikom v **Dvorski Vasi, jedno uro od postaje Lesce na Gorenjskem** pod zelo ugodnimi pogoji.

Pojasnila daje Ivan Jeglič, posestnik v Begunjah na Gorenjskem. (25)

Odvetniška pisarna

dra. Viktorja Supana

nahaja se od sedaj naprej

v Gosposkih nlicah šte. 17 A

v grofa Auersperga palači

pri tleh

nasproti c. kr. okrajnemu sodišču.

(26-1)

v Ljubljani, dne 14. decembra 1895.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

po najnižjih cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušnjo.

I. G. HELLER, DUNAJ

7/A Praterstrasse Nr. 48

Bogate ilustrirani 192 strani obsežni cenik v slovenskem in nemškem jeziku za tabele in lakaj zastoni. Prepovedano za tiskanje.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2-24)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave krogeljaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Visitnice
priporoča „Národna Tiskarna“.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE.

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživljajoč, krepljen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski liker

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne krogeljice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja silz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14-39)

Kat sadnarske in bobne kave se priporoča / Najkakovostnejša, ali ne slaba in ob eno /
v-odnosnih cenah, otrokom in bolnikom / najkakovostnejša priprava k- bobni k-ja

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v obeh vrstah, ki se ne daje posrežati.

Se dobi povsod: ½ Kile za 25 kr.

Pazor: zahtevajte in jemljite le izvrno kavo s imenom „Kathreiner“.